

To ruvende skikkelser i norsk statistikk

I september i år kunne Statistisk sentralbyrå markere jubileer for to av sine tidligere direktører. 15. september var det 175 år siden Anders Nicolai Kiær ble født, og 27. september 100 år siden Petter Jakob Bjerve ble født. Kiær ledet SSB fra opprettelsen i 1876 til 1913, mens Bjerve var direktør fra 1949 til 1980. Til sammen ledet de byrået i halvparten av institusjonens 137-årige historie. Begge satte betydelige spor etter seg i norsk statistikk og samfunnsforskning, og var sentrale aktører i samfunnslivet.

Før Det statistiske Centralbureau ble opprettet i Kristiania i 1876 hadde Kiær allerede sittet i ni år som byråsjef og leder for Det statistiske kontor i Departementet for det Indre. Han var også initiativtaker til at Centralbureauet ble etablert som selvstendig institusjon. Som sjefsstatistiker gjennom 46 år la han grunnlaget for den offisielle statistikken i Norge. Bjerve videreførte arven inn i etterkrigstidens informasjonssamfunn.

Anders Nicolai Kiær og Petter Jakob Bjerve har i stor grad bidratt til at Statistisk sentralbyrå i dag står i en særstilling når det gjelder omfanget av analyse- og forskningsvirksomhet sammenliknet med tilsvarende institusjoner i mange andre land.

Pioneren Anders Nicolai Kiær

Idéen om statistikk som allment tilgjengelig kunnskap om samfunnsutviklingen ble utformet i det 19. århundret. Ved begynnelsen av dette århundret fantes det knapt noe som kunne kalles statistiske sentralinstitusjoner i noen land.

Norge hadde siden 1832 et Tabellkontor som produserte statistiske tabeller i et beskjedent omfang. Kiær ble, som nyutdannet jurist, ansatt ved Tabellkontoret i 1861 og ble sjef for kontoret seks år senere. Året etter, på hans initiativ, ble Tabellkontoret døpt om til Det statistiske kontor.

«Ansettelsen av en Anders Nicolai Kiær som byråsjef ved inngangen til året 1867, ble et vannskille i den offisielle statistikkens historie.»
(Lie og Roll-Hansen 2001, s. 64).

Under Kiærs ledelse ble norsk statistikk vesentlig utvidet og mer sentralisert. Kiær la stor vekt på spredning av statistisk informasjon, og han sørget for at antall publikasjoner fra byrået økte betydelig. Norges offisielle statistikk ble publikasjonsserie på 1860-tallet, og den første årboka (Statistisk årbog 1880) kom i 1881. Nye statistikker kom på plass, slik som næringsstatistikk for fiske, jordbruk og industri på 1860- og 1870-tallet.

Kiær gjennomførte også viktige endringer i folketellingene fra 1875. Senere ble statistikk over lønns- og arbeidsforhold og annen sosialstatistikk et sentralt satsingsområde for byrået (Lie og Roll-Hansen 2001).

Forskning og analyse

I 1876, det samme året som Statistisk sentralbyrå ble opprettet, utlyste Universitetet i Kristiania det første rene professoratet i økonomi og statistikk.

Tor Skoglund

Tor Skoglund er sosialøkonom og seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for nasjonalregnskap.
(tor.skoglund@ssb.no)

Anders Nicolai Kiær
(1838-1919)

Juridisk embetseksamen 1860.

Tabellkontoret/
Det statistiske kontor
fra 1861, byråsjef fra 1867.

Direktør for Statistisk sentralbyrå
1877-1913.

*«Hvad forskjel er der
i henseende til arbeidets
produktive art f.ex. mellem
den vask, der foretages
i huset og den, der leies ud
mot betaling...?»*

(Anders Nicolai Kiær, 1892/93)

Kiær søkte, men fikk ikke stillingen (se [Bjerkholt og Skoglund 2012](#)). Han fikk senere likevel utløp for sin forskningsinteresse i Statistisk sentralbyrå, hvor han grunnla en forskningstradisjon som ledet fram til etableringen av en forskningsavdeling i Bjerves direktørperiode etter annen verdenskrig.

Statistikken måtte analyseres og kommenteres, mente Kiær. Han påpekte at de som laget statistikk, hadde særlige forutsetninger for dette, og at analysevirksomheten ga et godt grunnlag for å vurdere kvaliteten på statistikken.

I forordet til Statistisk Håndbog for Kongeriget Norge i 1871 understreker han betydningen av

«at den, der benytter statistiske opgaver, gjør sig bekendt med deres tilblivelseshistorie; uden denne forkundskab kan man meget let misforstå tallenes betydning; thi det er en meget vanskelig sag i en statistisk tabel med tilstrækkelig skarphed at udtrykke, hvad tallene betegne, og det er derfor sædvanligt i indledningen til tabellerne at gjøre rede for fremgangsmåden ved opgavernes indhentelse samt hvad andet der kan tjene til en fuldstændigere forståelse af indholdet.» (Kiær 1871).

Kiær skrev selv artikler om nær sagt alle økonomiske og sosiale temaer, blant annet internasjonal skipsfart, befolkningsspørsmål, inntekt og pensjoner. Han gjennomførte flere analyser av fruktbarhet og dødelighet, skrev omfattende innledninger til utgivelsene i Norges Offisielle Statistikk og publiserte artikler i norske og utenlandske tidsskrifter. Han forfattet mer enn 30 artikler i Statsøkonomisk Tidsskrift, og var redaktør for dette tidsskriftet fra starten i 1883 til 1905.

Internasjonal orientering

En viktig arena for utveksling av idéer om statistikk på 1800-tallet var Den internasjonale statistikkongressen. Kiær deltok på flere kongressmøter, første gang i 1867, og fikk impulser til organisering av statistikkarbeidet i Norge og utvikling av norsk statistikk. På oppfordring fra statistikkongressen i Haag 1869 utarbeidet han internasjonale retningslinjer for skipsfartsstatistikk, og bidro til at den norske statistikken på dette området fikk et godt internasjonalt renommé.

Etter at det siste møtet i statistikkongressen ble holdt i Budapest i 1876, var Kiær med på å stifte det Internasjonale Statistiske Institutt (ISI) i 1885. Fire år senere tok han initiativ til et nordisk statistikksamarbeid, og det første møtet mellom sjefstatistikerne i Norge, Sverige og Danmark ble holdt i Kristiania.

På Kiærs tid var reiser til utlandet en svært tids- og kostnadskrevende aktivitet. Da han i 1893 reiste til Chicago for å delta på ISI-møte og samtidig studere USAs hullkortmaskin, tok reisen nesten to måneder og kostet 2 000 kroner, omtrent to gjennomsnittlige årslønner, og ble grundig drøftet i Stortinget (Aurbakken 1998, s. 22).

Husmødrene må regnes med!

Kiær så betydningen av å ha hensiktsmessige klassifiseringssystemer i befolkningsstatistikken, og han formulerte blant annet et klart skille mellom den arbeidende, det vil si produktive, del av befolkningen og den ikke-arbeidende del av befolkningen. Etter hans oppfatning var det ikke tvil om at hjemme-

Norge var da blant få land som hadde gjennomført beregninger over nasjonalinntekten. Nasjonalinntektsberegningene ble senere videreført i nasjonalregnskapet, hvor Petter Jakob Bjerve var en av dem som deltok i et pionerarbeid som Statistisk sentralbyrå gjennomførte under annen verdenskrig (se [Halvorsen mfl. 2011](#)).

«Ikke av brød alene»

Kiær pekte også på at nasjonalinntektsberegningene hadde sine begrensinger. Artikkelen hans fra 1874 innledes med et sitat fra Matteusevangeliet:

«Mennesket lever ikke av brød alene.»

Han var også opptatt av miljøverdier. Fra et besøk i den «store og rige stad Liverpool» konstaterer han:

«Aa hvor trist det maatte være at bo i denne røgopfyldte by! Hvor herligt det er at bo i et land med ren, frisk luft, med vakker natur, selv om det er fattig!»
(Kiær 1908, s. 54).

Først på 1970-tallet fikk miljøstatistikken en plass i Statistisk sentralbyrås virksomhet. Det har i senere år også vært lansert forslag om miljøkorrigering av nasjonalregnskapet. I stedet for å konstruere et «grønt BNP» beregner SSB nå miljøkonsekvensene av økonomisk virksomhet i et supplerende satellittregnskap.

Den representative metoden

Som første direktør for Statistisk sentralbyrå anvendte Kiær på en banebrytende måte utvalgsundersøkelser i statistikken.

«Kiær kan ikke sies å være oppdager av metoden, men han var den første som gjorde utstrakt bruk av den og forsvarte den innen et meget skeptisk miljø av samtidige statistikere.» (Thomsen 1986, s. 89).

Metoden var brukt i flere undersøkelser i SSB på 1870- og 1880-tallet, og Kiær presenterte den i et foredrag i det Internasjonale Statistiske Institutt i Bern i 1895 (en norsk oversettelse av foredraget er gitt i Statistisk sentralbyrå 2001). Han så intuitivt at utvalgsmetoden var formålstjenlig for å redusere kostnadene ved statistiske undersøkelser, men manglet en teoretisk begrunnelse og reaksjonene fra fagmiljøet var i første omgang stort sett negative. Senere ble Kiær anerkjent internasjonalt som en av pionerene i anvendelsen av utvalgsmetodikk i statistikken.

Resultatene fra anvendelsen av utvalgsmetoden i den første inntekts- og formuesundersøkelsen og den første leveårsundersøkelsen ble presentert i [Kiær \(1897\)](#). Den representative metoden var også et viktig verktøy i Kiærs senere sosialstatistiske analyser.

Petter Jakob Bjerve – fra akademien til SSB

Bjerve tilhørte den første generasjonen av sosialøkonomer som fikk sin utdannelse ved Universitetets Økonomiske Institutt under professor Ragnar Frisch, og var hans forskningsassistent i et nasjonalregnskapsprosjekt før krigen. Bjerve ønsket å fortsette en universitetskarriere etter krigen. Da han ble tilbudt stillingen som direktør for Statistisk sentralbyrå, lot han seg først overtale da han ble lovet at byrået skulle få en egen forskningsavdeling (se [Bjerkholt 2000](#)).

Før han ble tilsatt som direktør hadde Bjerve arbeidet med nasjonalregnskap og hadde vært ansvarlig for de to første nasjonalbudsjettene i Norge som byråsjef i Finansdepartementet. Denne bakgrunnen preget også hans faglige interesser senere i karrieren. I likhet med Kiær skrev han artikler om mange temaer innenfor økonomi, blant annet nasjonalregnskap, økonomisk politikk og penge- og kredittmarkedsanalyse. Han var en flittig skribent også i sin pensjonistperiode, helt fram til 85-årsalderen.

Også Bjerve var interessert i befolknings spørsmål. I en avis-kronikk etter et møte i FNs Befolkningsskommisjon i 1959 ga han uttrykk for en pessimistisk holdning til mulighetene for å løse befolkningsproblemet i verden:

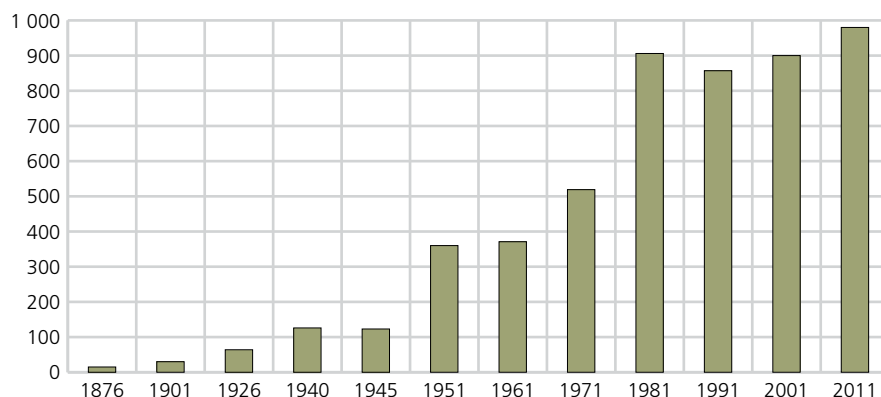
«Befolkningsskommisjonens arbeide har vært sterkt hemmet av at representantene for kommunistiske og overveiende katolske land setter seg bestemt imot å drøfte fødselskontroll som middel til å løse befolkningsproblemet.»
(Bjerve 1959).

Bjerve var en aktiv deltaker i FNs Befolkningsskommisjon i en årrekke og formann i Styringskomiteen for Verdens fruktbarhetsundersøkelse på 1970-tallet.

Nye oppgaver for SSB

Mens Statistisk sentralbyrå på Kiærs tid hadde en svært beskjeden størrelse, med 30 ansatte i 1900, økte staben fra 123 i 1945 til om lag 900 i 1980 (se figur 1). I de første etterkrigsårene var det et stort behov for statistikk som grunnlag for økonomisk planlegging. En viktig oppgave var etableringen av nasjonalregnskapet som en del av den offisielle statistikken fra 1952.

Figur 1. Antall ansatte i Statistisk sentralbyrå¹

¹ Inkludert personale knyttet til periodiske tellinger og betalte oppdrag, eksklusive intervjuere.

Kilder: Statistisk sentralbyrå 100 år 1876-1976, Samfunnsøkonomiske studier 28, diverse årsmeldinger fra SSB.

Petter Jakob Bjerve

(1913-2004)

Forskningsassistent,
Universitetets sosialøkonomiske
institutt 1939-1940.

Cand.oecon. 1941.

Sekretær, Statistisk sentralbyrå
1944-1945.

Byråsjef, Finansdepartementet
1945-1947.

Universitetsstipendiat
i sosialøkonomi
med studieopphold i USA
1947-1949.

Direktør for Statistisk sentralbyrå
1949-1980.

Finansminister 1960-1963.

Dr.philos. 1962.

Nasjonalregnskapet spilte en sentral rolle for samordning av den økonomiske statistikken.

Et viktig del av samordningen som Bjerve la stor vekt på, var opprettelsen av statistiske klassifikasjonsstandarder for næringer, kommunetyper, yrker, utdanning med videre. Dette foregikk også på internasjonalt plan i regi av FN og andre internasjonale organer etter annen verdenskrig.

«Fra å være et sett nokså tilfeldige statistiske serier uten særlig logisk sammenheng, ble statistikken utviklet til et integrert system som var velegnet for de nye analyseformer som etter hvert ble utviklet. Dessuten ble aktualiteten vesentlig bedret.» (Statistisk sentralbyrå 1985, s. 22).

Utbyggingen av statistikken var også preget av målsettingen om fullstendighet, det vil si at alle viktige områder av samfunnet bør være dekket. Den første tiden la SSB under Bjerves ledelse særlig vekt på å bygge ut og forbedre næringsstatistikken, kredittmarkedsstatistikken, regnskapsstatistikken og statistikken for de offentlige sektorene.

Utdanningsstatistikken ble overført fra Kirke- og undervisningsdepartementet i tråd med Bjerves program ved tiltredelsen:

«Tendensen til å desentralisere den offentlige statistikk har i mange tilfelle virket til å forringe kvaliteten av statistikken og har ført med seg dobbeltarbeid og en lite effektiv arbeidsorganisasjon.» (Bjerve 1949, s. 52).

Etableringen av sentrale registre for bedrifter og personer fikk stor betydning for statistikkarbeidet. Bedrifts- og foretaksregisteret ble opprettet i 1956 og Det sentrale personregisteret i 1964. Det sentrale personregisteret ga etter hvert hovedgrunnlaget for videreutvikling av befolkningsstatistikken og for kopling med andre persondata.

Både i utviklingen av nasjonalregnskapet og registerbasert statistikk ble Norge i Bjerves direktørperiode et foregangsland i statistikk internasjonalt.

Menneskelige og sosiale forhold

Statistikk om befolkning og sosiale forhold har tradisjoner tilbake til Kiærs tid i Statistisk sentralbyrå, men kom noe i skyggen av den økonomiske statistikken i de første etterkrigsårene. Først på 1960- og 1970-tallet fikk dette temaområdet igjen økt prioritet. SSB opprettet en intervjuavdeling i 1967, og gjennomførte de første større intervjuundersøkelsene om forbruk, helse, ferievaner, tidsbruk og levekår. Bjerve tok opp arven fra Kiær da han la stor vekt på å styrke metodearbeidet knyttet til utvalgsundersøkelser ved å bygge på teoretisk-statistisk forskning.

Endringene i prioritering må sees i lys av den økte politiske interessen for velferdsspørsmål og de mulighetene som den nye datateknologien og registrene skapte.

«I tillegg må man nok tillegge kritikken og kravene fra de eksterne samfunnsforskere en viss betydning.» (Lie og Roll-Hansen 2001, s. 378).

Den første utgaven av samlepublikasjonen Sosialt utsyn kom i 1974, mens Økonomisk utsyn har eksistert siden mellomkrigstiden.

Statistikken blir internasjonal

Etter annen verdenskrig foregikk det en rivende utvikling av det internasjonale statistikksam arbeidet, spesielt innenfor standardisering og samordning av statistikken. Bjerve spilte en viktig rolle i dette samarbeidet og deltok på mange internasjonale arenaer. Han ble av sin nære medarbeider gjennom mer enn 30 år, Odd Aukrust, i ettertid omtalt som «the grand old man of international statistics». Bjerve var i mange år medlem av det Internasjonale Statistiske Institutt (ISI), president i 1971-1974 og æresmedlem fra 1986. Han var en svært sentral deltaker i FNs Statistiske kommisjon, FNs Befolkningskommisjon og Den europeiske sjefsstatistikerkonferansen.

Bjerve så, i likhet med Kiær, at et lite land som Norge kunne høste store fordeler ved å delta aktivt i det internasjonale statistikksam arbeidet. Han ivret sterkt for at medarbeiderne skulle reise ut og lære av andre. Etter hvert som Norge hadde etablert et godt statistikkssystem, ble det mer aktuelt å yte bistand til andre land. På dette området var Bjerve selv svært aktiv, og hadde mange permisjoner for rådgivingsoppdrag i samfunnsplanlegging, statistikk og befolkningsproblemer i flere utviklingsland.

Betydningen av forskning og formidling

I Bjerves tid som direktør ble forskningen i Statistisk sentralbyrå betydelig styrket. En egen forskningsavdeling, etablert i 1950, var som nevnt et krav han stilte for å overta direktørstillingen. En av konsekvensene av dette var at de som drev med ren statistikkproduksjon, antakelig fikk mindre mulighet til å gjennomføre egne analyser.

Bjerve så tidlig de muligheter som nasjonalregnskap, kryssløp (som belyser strømmene av varer og tjenester mellom sektorer) og økonomiske modeller kunne gi som verktøy for økonomisk analyse og planlegging, og tok i sine første direktørår initiativet til å inkludere dette i SSBs forskningsvirksomhet (Bjerve 1989). Han var en viktig arkitekt til det nære samarbeidet mellom Statistisk sentralbyrå, Finansdepartementet og Sosialøkonomisk institutt som ble omtalt med begrepet «jerntriangel».

Den første etterkrigsgenerasjonen av økonomer var preget av en sterk fellesskaps- og lojalitetsfølelse. Bjerve satte derfor foten ned for at byrået skulle publisere modellframskrivinger som avvek fra Finansdepartementets tall (Lie og Roll-Hansen 2001, s. 408).

På 1960- og 1970-tallet ble forskningen i SSB utvidet til å omfatte demografi, levekår og ressurs- og miljøanalyse. Gruppe for personmodeller, som senere ble omdøpt til Sosiodemografisk forskningsgruppe, ble opprettet i 1968, og fikk arbeidet med befolkningsframskrivinger som en viktig oppgave.

Ved siden av sin direktørgjerning fikk Bjerve også tid til egen forskning. Dette skyldtes både en usedvanlig stor arbeidskapasitet og at han kunne delegere de administrative oppgavene til andre i byrået. Han hadde flere studieopphold i USA, og fikk sin doktorgrad i 1962 basert på et arbeid publisert tre år tidligere (*Planning in Norway 1947-1956*). Doktorgraden ble sluttført mens Bjerve var finansminister.

Et sentralt forum for presentasjon av Statistisk sentralbyrås forskning var Samfunnsøkonomiske studier (SØS), opprettet i 1954. Senere ble tidsskriftene Økonomiske analyser (fra 1982) og Samfunnsspeilet (fra 1987) viktige

«Tala seier lite åleine. Det må analysar til for å få dei i tale, seie noko fornuftig om samfunnet omkring oss.»

(Petter Jakob Bjerve, 2001)

Referanser

Aurbakken, Erik (1998): Den elektriske metoden kommer til Norge: den første bruken av hullkort i Statistisk sentralbyrå, Statistisk sentralbyrå.

Bjerkholt, Olav (2000): *Kunnskapens krav. Om opprettelsen av Forskningsavdelingen i Statistisk sentralbyrå*, Sosiale og økonomiske studier 103, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/kunnskapens-krav>)

Bjerkholt, Olav og Tor Skoglund (2012): *Anders Nicolai Kiær – en pioner i nasjonalinntektsberegninger*. Inkludert A.N. Kiær: *Essai sur la question d'une statistique du revenu national*, Sosiale og økonomiske studier 114, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/anders-nicolai-kiær-en-pioner-i-nasjonalinntektsberegninger>)

Bjerve, Petter Jakob (1949): Arbeidet i Statistisk Sentralbyrå i tiden framover, notat fra november 1949. Gjenoptrykt i Interne notater 80/27, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/a/histstat/in/in_8027.pdf)

Bjerve, Petter Jakob (1959): Verdens befolkningsproblem, Kronikk i Aftenposten 23. april 1959. Gjenoptrykt i Statistisk sentralbyrå (1985).

Bjerve, Petter Jakob (1989): *Økonomisk planlegging og politikk*, Det Norske Samlaget, Oslo.

Bore, Ragnhild Rein (2009): Drikfældighed blandt Arbejdsklassen er desværre almindelig, *Samfunnsspeilet* 4/2009, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/drikfaeldighed-blandt-arbejdsklassen-er-desvaerre-almindelig>)

Brathaug, Ann Lisbet og Nina Bruvik Westberg (2012): Oppvask, oppussing og barnepass – hva hvis noen andre hadde gjort det i stedet? *Samfunnsspeilet* 4/2012, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/oppvask-oppussing-og-barnepass-hva-hvis-noen-andre-hadde-gjort-det-i-stedet>)

Halvorsen, Tore, Liv Hobbeltstad Simpson og Tor Skoglund (2011): *Nasjonalregnskapets historie i Norge. Fra fri forskning til lovregulert statistikk*, Sosiale og økonomiske studier 112, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/nasjonalregnskap-og-konjunkturer/artikler-og-publikasjoner/nasjonalregnskapets-historie-i-norge>)

Kiær, Anders Nicolai (1871): Statistisk Håndbog for Kongeriget Norge, II. Hefte, Kristiania, Det Steenske Bogtrykkeri, 1871.

Kiær, Anders Nicolai (1892/93): Intægts- og formuesforhold i Norge. Tillegg til *Statsøkonomisk Tidsskrift* 1892 og 1893. (<http://www.ssb.no/a/histstat/publikasjoner/>)

Kiær, Anders Nicolai (1897): Den representative Undersøgelses-methode, Videnskabselskabets Skrifter, Kristiania, A.W. Brøgerss Bogtrykkeri. Ny utgave med engelsk oversettelse er publisert i *Samfunnsøkonomiske studier* 27 i 1976, og igjen som Reprint i 1997, Statistisk sentralbyrå. (http://www.ssb.no/a/histstat/sos/sos_027.pdf)

Kiær, Anders Nicolai (1908): Indtægtsforholdene i Norge og andre lande, *Statsøkonomisk Tidsskrift* 1908, 53-76.

Lie, Einar og Hege Roll-Hansen (2001): *Faktisk talt. Statistikkens historie i Norge*, Universitetsforlaget.

Statistisk sentralbyrå (1985): *Økonomi, befolknings spørsmål og statistikk. Utvalgte arbeider av Petter Jakob Bjerve*, Samfunnsøkonomiske studier 59. (http://www.ssb.no/a/histstat/sos/sos_059.pdf)

Statistisk sentralbyrå (2001): Iakttakelser og erfaringer vedrørende representative utvalg. Kiærs foredrag på ISI-møtet i Bern i 1895. Oversatt fra fransk til norsk av Anne Gro Hustoft, *Samfunnsspeilet* 6/2001, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/iakttakelser-og-erfaringer-vedrorende-representative-utvalg>)

Thomsen, Ib (1986): Anders Nicolai Kiær – statistiker og samfunnsforsker, i *Statistisk sett*, Jubileumsskrift Norsk Statistisk Forening 1936-1986.

Tjernesberg, Torbjørn (2001): «Vi må lytte til tala si tale.» (<http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/vi-maa-lytte-til-tala-si-tale>)

formidlingskanaler for samfunnsvitenskapelig innsikt, en utvikling i Kiærs og Bjerves ånd. Som Bjerve sa i et portrettintervju i 2001:

«Tala seier lite åleine. Det må analysar til for å få dei i tale, seie noko fornuftig om samfunnet omkring oss.» (Tjernesberg 2001).

Hullkort og datamaskiner

Både Kiær og Bjerve ivret sterkt for at Statistisk sentralbyrå måtte ta i bruk det som var tilgjengelig av teknologiske nyvinninger. Under Kiærs ledelse ble elektriske hullkortmaskiner et viktig satsingsområde. De første hullkortmaskinene importerte Norge fra USA på 1890-tallet, og byrået tok dem i bruk i folketellingen 1900. Norge var, sammen med Østerrike, det første landet i Europa som tok i bruk hullkortmaskiner i arbeidet med statistikk.

Bjerve fulgte opp Kiærs pionerinnsats.

«I 1950 årene var det igjen SSBs direktør som var en drivkraft i den tekniske utviklingen innen statistikkproduksjonen på et tidlig tidspunkt, også internasjonalt.» (Aurbakken 1998, s. 44).

I 1953-1954 sendte han SSB-ansatte til USA for å studere den første elektroniske datamaskinen som ble tatt i bruk for statistiske formål. SSB fikk sin første datamaskin i 1958, og datamaskinene ble raskt et sentralt verktøy i statistikkproduksjon og forskning. Datamaskinene la grunnlaget for utviklingen av økonomiske modeller som ble påbegynt på 1960-tallet.

Aktive samfunnsaktører

Både Anders Nicolai Kiær og Petter Jakob Bjerve deltok i og ledet mange offentlige utredningsoppdrag. Kiær var blant annet medlem av den parlamentariske Arbeiderkommisjonen av 1894 som utredet spørsmålet om innføring av uførhets- og alderspensjon. Kommisjonen's behov for statistikk førte til at Kiær utarbeidet statistikk om lønns- og inntektsforhold basert på utvalgsundersøkelser. Bjerve ledet blant annet Formuesfordelingskomitéen (1963-1968) og utvalget som vurderte norsk rentepolitikk i 1978-1980.

Privat var Kiær dypt religiøs, og gjorde seg bemerket i offentligheten som en ivrig forkjemper for familieverdiene. Han var svært aktiv i avholdsforeninger og sedelighetsforeninger, opptatt av å kartlegge moralske forhold ved hjelp av statistikk, og var pådriver i utbygging av alkoholstatistikken (Bore 2009).

Bjerve var aktiv i det politiske liv, og var finansminister i 1960-1963 for Arbeiderpartiet.